

Het vergt (veel van) een gemeente om een kind op te voeden! (It takes a village to raise a child)

Toekomstscenario kind -en jeugdbescherming: Oude wijn in nieuwe vaten

Hieronder schetst ik wellicht een hard beeld van de sector en oordeel ik hard over het geschetste toekomstscenario. Ik doe dat zonder eigen belang, maar slechts vanuit bezorgdheid als gespecialiseerd jeugdrechtsadvocaat. Teveel kinderen en ouders hebben, alle goede bedoelingen ten spijt, de afgelopen jaren niet de jeugdhulp en steun gekregen die nodig was.

Eerst leest u kritiek, maar gelukkig leest u ook een aantal oplossingen. Ik zou die dolgraag zien!

De kritiek

Dit toekomstscenario lijkt wat dat betreft op “Groundhog-day”: Het is vooral een bestuurlijke analyse over hoe de overheid zichzelf beter kan organiseren en effectiever tot besluitvorming kan komen. Wederom met vage normen voor de uitvoeringsorganisaties zelf, vol wensgedachten en beloften, maar zonder enige garanties voor ouders en kinderen op echte verbetering. Dit is oude bestuurscultuur:

Toekomstscenario	<>	Uitgangspunten Jeugdwet
Lokaal team	=	wijkteam
Regionaal veiligheidsteam	=	GI binnen veiligheidshuis
Één vast gezicht	=	één plan, één regisseur, één gezin
Gezinsgericht	=	eigen kracht gezin (er naast gaan staan)
Proeftuinen	=	vliegwielpojecten totstandkoming Jeugdwet

De jeugdsector heeft de afgelopen 6 jaren kinderen en gezinnen in de kou laten staan. Langere wachtlijsten en slechtere kwaliteit is de resultante van de markt zonder goed toezicht, handhaving op normen en gebrek aan wettelijke sancties. Directeuren verdienen méér dan de Balkendende-norm, maar sloten wel centra voor gespecialiseerde jeugdhulp zonder dat alternatieven voor handen waren. Colleges van B&W zijn niet in staat gebleken de macht van de jeugdsector te breken, vooral ook omdat de sector (tegen alle Inspectierapporten en wetsevaluaties in) gesteund bleef worden door de betrokken ministeries en hun bewindspersonen.

Bijzonder is dat over de (perverse prikkels en negatieve effecten van) marktwerking binnen de jeugdsector met géén woord wordt gerept. Over wachtlijstproblematiek en kwaliteit van jeugdhulp, de grootste klachten van kinderen en ouders, worden dus ook géén oplossingen aangedragen.

Het ongekend onrecht en leed dat kinderen hierdoor hebben gekend en geleden wordt onvoldoende onderkend bij de schets van een toekomstscenario. Weer wordt een scenario geschetst waarbij d.m.v. ‘proeftuinen’ en ‘kennishubs’ in een programmastructuur gewerkt moet worden aan dit toekomstscenario, dat vooral ziet op het beter managen van de managers, maar hoe zit het ‘met de handen aan het bed’ en ‘de patiënt zelf’? Stop- Hou op!

Hier lijkt de sector voorbij te zijn gegaan aan wat met de Toeslagenaffaire zo pijnlijk duidelijk is geworden: De overheid redeneert teveel vanuit eigen perspectief om effectief de burger zijn goed bedoelde wil op te leggen en is te weinig reflectief over het eigen onvermogen of falen.

Als bijlagen treft u een aantal papers aan, waaruit wellicht kan blijken hoezeer deze toekomstscenario voorbij gaat aan werkelijke oplossingen als gevolg van een weinig reflectieve houding op het eigen falen in de jeugdsector. Voorts verwijs ik u naar mijn blog <https://fiadvocaten.nl/blog> als u meer specifiek geïnteresseerd bent in falende rechtsbescherming voor ouders bij de (spoed-)uithuisplaatsing, het gebrek aan toezicht op voogdijkinderen, etc.

1. NJB-artikel Ido Weijers;
2. Brief aan de gemeenteraad Rotterdam maart 2014 over (de kansen en gevaren van) het Rotterdams jeugdstelsel in aanloop naar de Jeugdwet die in 2015 van kracht zou worden;
3. Gespreksverslag van gesprek met wethouder Hugo de Jonge (januari 2016) in verband met grote zorgen over niet-nakomen jeugdhulpplicht en wachtlijstproblematiek
4. <https://fiadvocaten.nl/blog/586> (over drang & dwang, 7 maanden na de inwerkingtreding van de Jeugdwet)
5. Het is mijn toekomst! Waar wachten we op? (column OJ actueel 07/2019)

De verbetervoorstellen: De ontelbare W's : Wijkouders, Wijkteam, Wijkzorg, Wijkhuis, Wijkpleegouders, Wijkagent, Wijkschool, etc.etc.

Toch is het helemaal niet zo moeilijk om tot echte verbetering te komen door gebruikmaking van een stokoud adagium: Het vergt een gemeente om een kind op te voeden! (It takes a village to raise a child).

Hieronder benoem ik een aantal verbeteringen die grotendeels zonder stelselherziening kunnen worden gerealiseerd, maar slechts enkele amendementen van de Jeugdwet en Boek 1 BW vergen.

1. Rechtsbescherming (aanbeveling: **Bij elk verzoek (spoed)kinderbeschermingsmaatregel wordt automatisch een gespecialiseerd jeugdrechtsadvocaat toegevoegd**)
2. **Raad voor de Kinderbescherming blijft (wordt weer!) onafhankelijk toezichthouder op de bescherming van kinderen ten opzichte van hun opvoeders én jeugdhulpaanbieders, pleegzorg en gemeenten (Een nieuwe trias in de jeugdzorg).** (o.a. artikel 1:305a BW toezicht pleegzorg wordt weer inwerking gesteld).
3. In wetgeving (besluit jeugdwet) worden concrete termijnen neergelegd waarbinnen de jeugdhulp die als noodzakelijk is bepaald moet worden geeffectueerd. Op overschrijding van de termijnen worden wettelijke boetebepalingen/dwangsommen opgenomen. De jeugdhulpplicht van gemeenten kan dan door ouders en Raden voor

Kinderbescherming via de kinderrechter worden afgedwongen. (Normen t.b.v. kinderen op tijdige en passende jeugdhulp kunnen zowel ten aanzien van ouders als ten aanzien van overheden worden afgedwongen)

4. We schaffen de Gecertificeerde Instellingen af, althans worden ook de 'gedwongen' maatregelen uitgevoerd door het wijkteam (ontkoking/ontmanteling van een sector die niet in staat is integraal tot oplossingen te komen voor kind en gezin).
5. Passend onderwijs en de maatschappelijke functie van scholen binnen de uitvoering van jeugdhulp worden zoveel mogelijk geïntegreerd binnen de wijken (schoolpleegzorg, decanaat, schoolarts, etc.). Hiervoor krijgen scholen geormerkt budget (ontschotten onderwijs & (jeugd)zorg).
6. Wat is uitgebleven door de verkoking van de sector is echte vernieuwing om betere jeugdhulp te verlenen aan kinderen: Het oude zo-zo-zo-beleid in een sluitend jasje:
Schuldenproblematiek, psychische problematiek bij de opvoeders, huisvestingsproblemen, etc. Vaak zijn ze oorzaak van onbedoelde verwaarlozing van kinderen. Een integrale aanpak kan veel leed voor kinderen en gezinnen enerzijds en veel kosten voor overheden doen voorkomen. Het wijkteam zal hierin onder verantwoordelijkheid van het college een holistische aanpak beter kunnen garanderen:

Wijkgezin, Wijkteam (waarin: wijkpleegzorg, wijk-jeugdbescherming, wijkagent, wijk(school)art), (in)Wijkhuis (in elke wijk zal een sociale woningcorporatie een opvanghuis beschikbaar stellen voor tijdelijke opvang (max 6 maanden (uithuisplaatsing in beginsel in de wijk, zodat kinderen familiale, sociale, school-, -sport -en hulpverleningsrelaties behouden), Wijkschool, Wijkpleegouders (elke school levert 2 gezinnen aan die in de wijk/leerlingen van school als pleegouders kunnen fungeren, wijk-maatschappelijk werk, wijkopvang);

7. Regionale zorg is maximale schaal: Kleinschalige voorzieningen van hoog-specialistische jeugdhulp -en jeugd-GGZ en perspectief-biedende pleegzorg worden regionaal georganiseerd, zodat ouders en omgeving integraal in de hulp kunnen worden meegenomen.
Bovenregionale jeugdhulp wordt afgeschaft. (enorme besparing van kosten voor ouders en ketenpartners weegt op tegen kostenbesparing van de jeugdzorgaanbieders die nu slechts landelijk opereren)
8. Op de marktwerking binnen de jeugdhulp vindt een correctie plaats naar langduriger contracten met sterkere toezicht -en handhavingsmechanismen op kwaliteit en kwantiteit van de jeugdhulp. De sociale kaart wordt weer stabiel en overzichtelijk voor ouders en jeugdzorgprofessionals.

mr.drs. R.H.P. Feiner

11/10/2021

Reinier Feiner is jeugdrechtsadvocaat te Rotterdam en lid van de Vereniging van Jeugdrechtsadvocaten, bestuurslid van de Rotterdamse Vereniging van Jeugdrechtsadvocaten (VJAR) en Voorzitter van de Vereniging Sociale Advocatuur Nederland (VSAN).